

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2012 04 11
COM(2012) 168 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl Direktyvos 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų
plovimui ir teroristų finansavimui taikymo**

(Tekstas svarbus EEE)

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Direktyvos 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui taikymo

(Tekstas svarbus EEE)

1. IŽANGA

Direktyva 2005/60/EB (toliau – trečioji Pinigų plovimo prevencijos direktyva, PPPD) nustatyta sistema, skirta kredito ir finansų įstaigų (FI) tvirtumui, vientisumui ir stabilumui bei pasitikėjimui visa finansų sistema apsaugoti nuo pinigų plovimo (PP) ir teroristų finansavimo (TF) keliamo pavojaus. ES taisyklės yra iš esmės grindžiamos Finansinių veiksmų darbo grupės (FVDG) patvirtintais tarptautiniais standartais, ir, kadangi direktyvoje laikomasi minimalaus suderinimo požiūrio, sistemą papildo nacionaliniu lygmeniu patvirtintos taisyklės¹.

FVDG iš esmės persvarstė tarptautinius standartus ir 2012 m. vasario mėn. priėmė naujas rekomendacijas². Tarptautinio proceso metu Europos Komisija taip pat peržiūrėjo Europos sistemą. Peržiūrą sudarė Komisijos paskelbtas trečiosios PPPD taikymo išorinis tyrimas (toliau – *Deloitte* tyrimas)³, plataus masto ryšiai ir konsultacijos su privačiomis suinteresuotosiomis šalimis ir pilietinės visuomenės organizacijomis⁴, taip pat su ES valstybių narių reguliavimo ir priežiūros institucijų atstovais.

Pagal trečiąją PPPD Komisija įpareigota pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl direktyvos įgyvendinimo, įskaitant specialų tyrimą apie tai, kaip traktuojami advokatai ir kiti nepriklausomi teisininkai (42 straipsnis). Be to, Komisija turi pateikti kitą ataskaitą dėl ribinių procentinių dydžių, naudojamų tikrųjų savininkų tapatybei nustatyti (43 straipsnis).

Šios ataskaitos tikslas yra trejopas:

1. pateikti Komisijos atliktos direktyvos taikymo peržiūros išvadas;
2. įvykdyti įsipareigojimus, nustatytus trečiosios PPPD 42 ir 43 straipsniuose;
3. įvertinti galimą poreikį keisti sistemą, atsižvelgiant į pačios Komisijos išvadas ir į naujus priimtus tarptautinius standartus.

---

¹ Direktyva priklauso didesniai teisėkūros priemonių rinkiniui, kuriuo siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui ir kurį sudaro Reglamentas Nr. 1781/2006 (dėl mokėtojo informacijos, pateikiamos pervedant lėšas), Reglamentas Nr. 1889/2005 dėl grynųjų pinigų, įvežamų į Bendriją ar išvežamų iš jos, kontrolės, Tarybos sprendimas 2000/642 dėl valstybių narių finansinės žvalgybos padalinių bendradarbiavimo susitarimų dėl keitimosi informacija, taip pat ES teisinės turto įšaldymo priemonės.

² <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/49/29/49684543.pdf>

³ Galutinis Pinigų plovimo prevencijos direktyvos taikymo tyrimas, *Deloitte*, 2010 m. gruodžio mėn., http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/20110124_study_amld_en.pdf

⁴ Be to, 2011 m. surengti du susitikimai su privačiojo sektoriaus suinteresuotosiomis šalimis.

Po šios ataskaitos patvirtinimo Komisija ragina visas suinteresuotąsias šalis teikti atsiliepimus. Komisija planuoja toliau rengti teisės aktų tekstus, kad galėtų juos patvirtinti 2012 m. rudenį.

2. DIREKTYVOS TAIKYMAS

Ši ataskaita sudaryta pagal kelias nustatytas pagrindines temas, kurios yra svarbios siekiant trečiosios PPPD tikslų. Prie kiekvienos temos pateikti svarstymai apie tai, kaip taikomos dabartinės taisyklės, kurie veiksniai gali sukelti pokyčius (visų pirma tarptautinio peržiūros proceso nulemti veiksniai) ir kokios galėtų būti dabartinių ES taisyklių keitimo galimybės. Be teminių svarstymų, ataskaitoje pateikiama direktyvos 42 ir 43 straipsniuose nustatytų problemų speciali analizė. Galiausiai, šios ataskaitos priede aptariama glaudžiai susijusi sritis, t. y. tarpvalstybiniai elektroniniai pervedimai.

2.1. Grėsme pagrįstas požiūris (GPP)

Grėsme pagrįstas požiūris leidžia tikslingiau ir kryptingiau vertinti riziką ir naudoti išteklius ten, kur jų labiausiai reikia. Dabartinėje ES sistemoje jau numatyti elementai, pagal kuriuos GPP gali taikyti tiek valstybių narių valdžios institucijos, dalyvaujančios atliekant priežiūrą, tiek institucijos ir asmenys, atsakingi už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos taisyklių laikymąsi (toliau – įpareigotieji subjektai).

Direktyva valstybėms leidžiama parengti savo GPP ir priimti sprendimą dėl grėsme pagrįstų priemonių, kurias gali taikyti įpareigotieji subjektai, masto. *Deloitte* tyrime pranešama, kad dėl didelės nacionalinių priemonių įvairovės gali būti sunku laikytis direktyvos tarpvalstybiniu mastu ir kad trūksta praktinių rekomendacijų.

Naujaisiais FVDG standartais išplečiama GPP taikymo sritis. Nacionaliniu lygmeniu valstybės įpareigojamos nustatyti, įvertinti ir suprasti PP ir (arba) TF pavojus bei naudoti išteklius šiems pavojams mažinti. Valstybės turi užtikrinti, kad didesni pavojai būtų nustatyti ir sumažinti, tačiau, nustačiusios mažesnę pavojų, gali tam tikriems reikalavimams vykdyti leisti naudoti supaprastintas priemones. FVDG pripažįsta, kad reikėtų atsižvelgti į pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimą viršvalstybiniu lygiu. Be to, FVDG pripažįsta, kad vykdydamos priežiūrą priežiūros institucijos turėtų taikyti grėsme pagrįstą požiūrį, atsižvelgdamos į valstybei ir jų prižiūrimiems subjektams būdingus pinigų plovimo ir teroristų finansavimo pavojus. FVDG reikalauja, kad įpareigotieji subjektai vertintų klientų, valstybių (geografinių sričių) ir produktų (paslaugų, sandorių, tiekimo kanalų) riziką.

Būtų galima svarstyti galimybę į būsimą direktyvos peržiūrą įtraukti šiuos grėsme pagrįsto požiūrio elementus:

- **Nacionalinės (viršvalstybinės) rizikos vertinimas:** valstybės nars įpareigoti atlikti ir atnaujinti rizikos vertinimus pagal naujas FVDG rekomendacijas. Siekiant lengvesnio derinimo ir nuoseklumo, būtų galima apsvarstyti galimybę taikyti bendrą valstybių narių požiūrį, taip pat, kai tinka, galimybę parengti viršvalstybinį požiūrį į rizikos vertinimą.
- **GPP į priežiūrą:** ES sistemoje galima būtų labiau pripažinti GPP taikymą priežiūrai, įskaitant būtinybę priežiūros institucijoms žinoti, su kokiais pavojais susiduria jų prižiūrimi subjektai. Tuo tikslu būtų galima pateikti gaires sektoriams. Pavyzdžiui,

PPPK⁵ galėtų būti pavesta pateikti gaires, skirtas finansų sektoriaus priežiūros problemoms spręsti.

- **GPP taikymas finansų įstaigose ir užsiimant su finansais nesusijusia komercine veikla ir profesija:** nustatyti aiškų reikalavimą įpareigotųjų subjektų rengiamas grėsme pagrįstas procedūras pritaikyti subjekto dydžiui ir pobūdžiui, dokumentuoti, atnaujinti ir pateikti kompetentingoms institucijoms.

2.2. Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo kriminalizavimas

Dabartinis požiūris į kriminalizavimą ES lygmeniu grindžiamas 2001 m. birželio 26 d. Pamatiniu sprendimu 2001/500⁶, buvusia trečiojo ramsčio teisine priemone. 1990 m. Europos Tarybos konvencijoje dėl pinigų plovimo, nusikalstamu būdu įgytų pajamų paieškos, arešto ir konfiskavimo bei terorizmo finansavimo (atnaujintoje 2005 m.)⁷ PP ir TF nusižengimai taip pat išsamiai apibrėžti.

Trečiosios PPPD 1 straipsnio 1 dalyje valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad pinigų plovimas ir teroristų finansavimas būtų uždrausti. Pagrindinį FVDG standartų reikalavimą – šių nusižengimų kriminalizavimą – valstybėms narėms iš esmės leista nustatyti savo teisinėse sistemose.

Galima būtų numatyti kriminalizavimą ES lygmeniu. Tačiau trečiosios PPPD peržiūra pagal Sutarties 114 straipsnį nesuteiktų tinkamo teisinio pagrindo taip kriminalizuoti PP ir TF. Todėl būtų galima svarstyti galimybę nustatyti įpareigojimą valstybėms narėms kriminalizuoti PP ir TF specialioje priemonėje pagal SESV 83 straipsnio 1 dalį, nustatytą Lisabonos sutartimi.

2.3. Taikymo sritis

2.3.1. Sunkūs nusikaltimai

Pinigų plovimo nusikaltimas (1 straipsnio 2 dalis) įvykdomas, kai „plaunamos“ pajamos, gautos iš nusikalstamos veiklos. 3 straipsnio 5 dalyje išvardyti sunkūs nusikaltimai, laikomi nusikalstama veikla. Be išvardytų nusikaltimų, direktyvoje laikomasi bendro požiūrio į visus kitus nusikaltimus, už kuriuos numatyta įkalinimo bausmė, remiantis maksimalių ir minimalių ribų deriniu⁸.

Į naujuosius FVDG standartus įtraukti pagrindiniu pažeidimu laikomi mokestiniai nusikaltimai (susiję su tiesioginiais ir netiesioginiais mokesčiais), tačiau FVDG nepateikia tolesnių taikymo rekomendacijų.

Todėl būtų galima atsižvelgti į tai,

- ar dabartinis visus sunkius nusikaltimus apimantis požiūris yra pakankamai platus, kad apimtų mokestinius nusikaltimus;

⁵ Europos priežiūros institucijų jungtinio komiteto Pinigų plovimo prevencijos pakomitetas (PPP komitetas, PPPK) padeda Europos priežiūros institucijoms vykdyti priežiūrą, kad būtų užtikrintas nuoseklus ES teisės įgyvendinimas.

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:068:0049:0051:LT:PDF>.

⁷ <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/html/198.htm>

⁸ 3 straipsnio 5 dalies f punktas.

- ar mokestinius nusikaltimus 3 straipsnio 5 dalyje vertėtų priskirti prie specialios sunkių nusikaltimų kategorijos ir (arba)
- ar reikalinga papildoma mokestinių nusikaltimų apibrėžtis.

2.3.2. *Taikymo srities išplėtimas įtraukiant kitus subjektus, kurie dabar nelaikomi įpareigotaisiais subjektais*

- (a) ***Lošimų sektorius.*** Į trečiosios PPPD taikymo sritį įtraukti lošimo namai, tačiau jų apibrėžtis nepateikta. Direktyva taip pat taikoma veiklai internetu (14 konstatuojamoji dalis), taip į taikymo sritį įtraukiant ir internetinius lošimo namus. Vykstant konsultacijoms paaiškėjo, kad apskritai pritariama siūlymui išplėsti lošimo apibrėžtį direktyvoje, tačiau valstybėms turėtų būti palikta laisvė nacionaliniu lygmeniu tiksliai nustatyti taikymo sritį, remiantis grėsme pagrįstu principu. Būtų galima svarstyti galimybę į taikymo sritį įtraukti lošimo veiklą, keliančią didesnę pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, taip siekiant neužkrauti per didelės naštos mažesnės rizikos veiklos vykdytojams.

Komisijos tarnybos planuoja 2012 m. priimti elektroninio lošimo veiksmų planą, todėl derėtų užtikrinti nuoseklų požiūrį visose iniciatyvose, kuriomis siūloma spręsti pinigų plovimo problemas šiame sektoriuje, ir trečiosios PPPD pakeitimuose.

- (b) ***Kitų tipų finansiniai agentai.*** Per konsultacijas su valstybėmis narėmis kai kurie respondentai pasiūlė į direktyvos taikymo sritį įtraukti visus agentus, veikiančius FĮ vardu. Kai kurie pasiūlė atsižvelgti į tai, kad su finansinių agentų veikla gali būti susijusi pinigų plovimo rizika. Galima būtų svarstyti, ar agentų vaidmenį reikėtų vertinti kaip nepriklausomą ar kaip tokį, kuriam privalomi FĮ taikomi įpareigojimai, visų pirma, kai jie teikia tarpvalstybines finansines paslaugas (ši problema toliau aptariama 2.10 skirsnyje „Priežiūra“).
- (c) ***Nacionaliniai centriniai bankai.*** Per konsultacijas pasiūlyta svarstyti galimybę direktyvą tiesiogiai taikyti centriniams bankams, išplečiant direktyvos taikymą taip, kad būtų atsižvelgta į centrinių bankų veiklos specifiškumą, priežiūrą ir būtinybę išsaugoti jų nepriklausomumą.
- (d) ***Nekilnojamojo turto (nuomos) agentai.*** 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto d papunkčiu nekilnojamojo turto agentai yra įtraukiami į direktyvos taikymo sritį, tačiau jų veikla neapibrėžta. Esama įrodymų, kad nuomos agentų veiklos sektorius taip pat neapsaugotas nuo pinigų plovimo. Tačiau peržiūrėtuose FVDG standartuose apie tai neužsimenama. Per konsultacijas su valstybėmis narėmis pasiūlyta svarstyti, ar direktyva turėtų būti tiesiogiai taikoma nuomos agentams.
- (e) ***Prekiautojai brangakmeniais ir tauriaisiais metalais.*** 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto e papunktyje pateikta bendroji nuostata, taikoma „fiziniais arba juridiniams asmenims, prekiaujantiems prekėmis, jeigu mokėjimai atliekami grynaisiais pinigais, mokama suma yra 15 000 EUR ar daugiau“, apima ir prekyautojus brangakmeniais ir tauriaisiais metalais. Apie juos konkrečiai užsimenama ir 18 konstatuojamojoje dalyje. Komisija sužinojo apie kai kurių privačiojo sektoriaus suinteresuotųjų šalių susirūpinimą dėl to, kad norėdami plauti iš šiame sektoriuje įvykdytų nusikaltimų gautas pajamas nusikaltėliai naudojasi tuo, kad kai kuriose valstybėse narėse nevykdomas deramas klientų tikrinimas.

Galima būtų svarstyti, ar reikalingos priemonės, kuriomis būtų siekiama mažinti konkrečius PP ir TF pavojus šiame sektoriuje.

- (f) **Išimtis.** Direktyvos 2 straipsnio 2 dalimi nustatoma, kad valstybės narės gali nuspręsti, kad juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie finansine veikla užsiima retai arba labai ribotai, o pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmė yra maža, nepatenka į direktyvos taikymo sritį. Peržiūrėtuose FVDG standartuose numatyta, kad ši išimtis netaikoma pinigų arba vertės perleidimui.

Būtų galima svarstyti galimybę iš dalies keisti šią direktyvą, kad būtų tinkamai atsižvelgta į šį pakeitimą.

2.4. Deramas klientų tikrinimas

Trečiojoje PPPD nustatomi trijų lygių deramo klientų tikrinimo reikalavimai: įprastinis deramas tikrinimas, sustiprintas deramas tikrinimas ir supaprastintas deramas tikrinimas. Įprastinio deramo tikrinimo atveju įpareigotasis subjektas privalo nustatyti savo klientų ir klientų tikrųjų savininkų tapatybę ir juos patikrinti, suprasti verslo santykių pobūdį ir vykdyti nuolatinį stebėjimą. Sustiprinto deramo tikrinimo atveju įpareigotasis subjektas privalo imtis keleto nurodytų papildomų veiksmų, atsižvelgdamas į grėsmės lygį. Supaprastinto deramo tikrinimo atveju įpareigotasis subjektas tam tikrų tipų klientams ar įmonėms gali taikyti paprastesnes deramo klientų tikrinimo priemones.

Įprastinis deramas tikrinimas. Deloitte tyrime daroma išvada, kad pagrindiniai direktyvos taikymo skirtumai susiję su nustatytais ribomis, pagal kurias privaloma imtis deramo tikrinimo priemonių nenuolatinių sandorių atžvilgiu. Komisijos peržiūros proceso respondentai paprašė pateikti keleto dabartinių taisyklių paaiškinimus. Todėl būtų galima svarstyti galimybę:

- sumažinti 7 straipsnio b punkte nustatytą 15 000 EUR nenuolatinių sandorių sumos ribą;
- sumažinti Reglamente (EB) Nr. 1781/2006 nustatytą 1 000 EUR elektroninių lėšų pervedimų ribą;
- suderinti požiūrį į tapatybės nustatymą ir (arba) sudaryti ES masto pripažintų tapatybės dokumentų, išduodamų valstybėse narėse, sąrašą, siekiant palengvinti klientų tapatybės nustatymą ir patikrinimą;
- patikslinti abiejų šalių įpareigojimus tais atvejais, kai remiamasi trečiaja šalimi.

Sustiprintas deramas tikrinimas. Keletas suinteresuotųjų šalių pasiūlė galimybę taikyti lankstesnį požiūrį nustatant, kada ir kokias sustiprinto deramo tikrinimo priemones reikia taikyti atsižvelgiant į riziką, kurią siekiama sumažinti. Pavyzdžiui, kai kurios valstybės narės paprašė persvarstyti požiūrį, pagal kurį nebetarpiški sandoriai automatiškai priskiriami prie didelės rizikos atvejų, ir užtikrinti, kad direktyvoje būtų deramai atsižvelgta į naujus mokėjimo metodus (naujas technologijas). Galima būtų svarstyti požiūrį, kuris apimtų FVDG pakeitimus, būtinai atsižvelgiant į visų tipų veiksmus (pvz., klientų rizikos, geografinės rizikos, produktų, paslaugų ar tiekimo kanalų rizikos veiksmus), kartu pripažįstant, kad rizika kinta ir veiksmų vertinti pavieniui nereikėtų.

Supaprastintas deramas tikrinimas. ES sistemoje numatyta tam tikrų tipų klientus arba produktus, kuriems būdinga mažesnė PP rizika, atleisti nuo įprastinio deramo tikrinimo reikalavimų, tačiau įpareigotieji subjektai vis tiek turi vykdyti nuolatinį stebėjimą, kad nustatytų neįprastus sandorius. Šis požiūris sukritikuotas keliose FVDG tarpusavio vertinimo ataskaitose, nes tariamai pagal jį užuot nustatančius supaprastintą tvarką, visiškai atleidžiama nuo reikalavimų. PPPK atliktame supaprastinto deramo tikrinimo tyrime aptikta šios išimties taikymo skirtumų įvairiose valstybėse narėse. Kai kurios valstybės narės savo institucijas visiškai atleidžia nuo deramo klientų tikrinimo, kitos reikalauja, kad institucijos įrodytų taikančios minimalias deramo klientų tikrinimo priemones.

FVDG standartais valstybėms suteikiama teisė leisti FĮ taikyti supaprastinto deramo tikrinimo priemones, „kai pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizika mažesnė [...] ir jei atlikta tinkama analizė pagal šalis arba finansų įstaigas“. Standartuose numatyti mažesnės rizikos atvejų veiksniai ir pavyzdžiai.

Todėl būtų galima svarstyti:

- galimybę paaiškinti, kad supaprastintas deramas tikrinimas nėra atleidimas nuo deramo klientų tikrinimo;
- ar direktyvoje reikėtų nustatyti rizikos veiksnius, į kuriuos reikia atsižvelgti sprendžiant, ar tinka supaprastintas deramas tikrinimas, arba ar direktyvoje reikėtų pateikti konkrečių pavyzdžių, kokiais atvejais galima taikyti supaprastinto deramo tikrinimo reikalavimus;
- ar reikėtų parengti išsamias rekomendacijas dėl rizikos veiksnių (pavyzdžiui, finansų sektoriui jas parengtų PPPK);
- ar nurodyti (direktyvoje arba rekomendacijose) būtinąsias priemones, kurių turi imtis įpareigotieji subjektai supaprastinto deramo tikrinimo atvejais;
- galimybę pagal naujuosius FVDG standartus nustatyti grėsme pagrįstą požiūrį į tai, ar taikyti supaprastintą deramą tikrinimą, kai pradedami verslo santykiai su kita FĮ, turinčia veiklos leidimą ES arba lygiavertį statusą trečiojoje šalyje.

2.5. Politikoje dalyvaujantys asmenys (PDA)

Trečiojoje PPPD politikoje dalyvaujantys asmenys apibrėžiami kaip fiziniai asmenys, kuriems yra arba buvo patikėtos svarbios viešosios pareigos, ir tokių asmenų artimieji šeimos nariai arba artimais pagalbininkais esantys asmenys. Įpareigotieji asmenys privalo taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje gyvenantiems politikoje dalyvaujantiems asmenims.

FVDG standartais nustatyti grėsme pagrįsti reikalavimai vietos PDA, kad pagal naujuosius standartus būtų taikomi skirtingo lygio įpareigojimai užsienio ir vietos PDA, tiek klientams, tiek klientų tikriesiems savininkams. FVDG nuomone, PDA – tai asmenys, kuriems užsienio ar jų pačių valstybės arba tarptautinės organizacijos patikėjo aukštas viešąsias pareigas. Į užsienio PDA taikomus reikalavimus neįeina reikalavimas gyventi šalyje. Be to, FVDG ėmė taikyti konkrečius reikalavimus, kuriais siekiama nustatyti, ar gyvybės draudimo naudos gavėjas yra PDA.

Kelių *Deloitte* tyrimo apklausoje dalyvavusių suinteresuotųjų šalių nuomone, PDA apibrėžtis yra per plati. Buvo nurodyti tam tikri sunkumai, visų pirma susiję su plačia šeimos narių ir artimų pagalbininkų apibrėžtimi. Taip pat esama problemų, susijusių su duomenų bazėse esančios informacijos prieinamumu, kaina ir tikslumu, ir neaiškumų dėl to, kiek laiko asmuo turi eiti viešąsias pareigas prieš tapdamas PDA ir ar direktyvos nuostata, pagal kurią asmuo nustoja būti PDA praėjus vieniems metams po išėjimo iš darbo, suteikia galimybes išties išvengti tokių asmenų potencialiai keliamos rizikos. Be to, nevysiškai aišku, ar pakanka direktyvos konstatuojamojoje dalyje pateiktos nuorodos į tai, kad vyresniosios vadovybės leidimo gavimas apima „leidimo prašančio asmens tiesioginio vadovo leidimo gavimą“, nes į tokią apibrėžtį galėtų patekti ir gana žemas pareigas einantis darbuotojas.

Taip pat suinteresuotosios šalys nuolat pageidauja palaikymo priemonių, kuriomis būtų galima spręsti problemą, susijusią su įpareigotosioms institucijoms teikiamų duomenų apie PDA pavardes ir kategorijas prieinamumu, patikimumu ir kaina bei iš to kylančiais duomenų apsaugos klausimais. Tokių priemonių įvykdomumą ir tinkamumą reikėtų atidžiai įvertinti.

Galima būtų svarstyti galimybę patikslinti trečiąją PPPD ir įgyvendinimo direktyvą⁹, kad jose būtų atsižvelgta į FVDG pakeitimus, pavyzdžiui:

- įtraukiant naująsias FVDG nuostatas, taikomas vietos PDA ir PDA tarptautinėse organizacijose;
- panaikinant gyvenimo šalyje kriterijų;
- įtraukiant nuostatas dėl gyvybės draudimo;
- išaiškinant, kad grėsme pagrįstas požiūris turėtų būti taikomas PDA net ir pasibaigus vieniems metams po jų išėjimo iš darbo;
- patikslinant vyresniosios vadovybės apibrėžtį.

2.6. Faktiškoji nuosavybė

Šiame skirsnyje ne tik aptariamas sumų ribos klausimas, bet ir plačiau nagrinėjamos problemos, susijusios su faktiškąja nuosavybe trečiojoje PPPD.

2.6.1. 25 proc. faktiškosios nuosavybės riba

Pagal trečiosios PPPD 43 straipsnį Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai pranešimą apie 3 straipsnio 6 dalyje nurodytus ribinius procentinius dydžius, „atkreipdama ypatingą dėmesį į galimą naudą ir pasekmes nuo 25 % iki 20 % sumažinus 3 straipsnio 6 dalies a punkto i papunktyje, b punkto i ir iii papunkčiuose nustatytus procentinius dydžius“.

Trečiosios PPPD 3 straipsnio 6 dalyje tikrasis savininkas apibrėžiamas kaip fizinis asmuo (-enys), kuris (-ie) iš esmės yra kliento savininkas (-ai) arba jį kontroliuoja, ir (arba) fizinis asmuo, kurio vardu yra vykdomas sandoris ar veikla. Toliau paaiškinami būtinieji reikalavimai, taikomi nustatant tikruosius savininkus įmonėse ir kituose juridiniuose subjektuose arba teisinėse struktūrose, kurie administruoja ir skirsto lėšas. Kai buvo tvirtinama trečioji PPPD, 25 proc. nuosavybės arba balsavimo teisių riba arba – administruojamų fondų atveju – 25 proc. turto nuosavybės riba buvo laikoma pakankama riba,

---

⁹ Komisijos direktyva 2006/70/EB.

kad pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos tikslais asmenį būtų galima vertinti kaip tikrąjį savininką.

Remiantis suinteresuotųjų šalių ir valstybių narių valdžios institucijų apklausos rezultatais, *Deloitte* tyrime daroma išvada, kad didžioji dalis suinteresuotųjų šalių nepritartų ribos sumažinimui. Manoma, kad sumažinus ribą didelės naudos nebūtų, tačiau atitikties išlaidos ir administracinė našta padidėtų. Komisija negavo jokių papildomų būtinybės keisti ribą įrodymų.

Komisija atidžiai svarstys, ar dera keisti 25 proc. ribas.

2.6.2. Faktiškoji nuosavybė. Įgyvendinimo problemos

PPPK nustatė¹⁰, kad valstybių narių taikomas metodas ribai apskaičiuoti skiriasi. Kai kuriose valstybėse narėse manoma, kad pagrindinis tikrasis savininkas (PTS) yra asmuo (-enys), kuriam (-iems) priklauso arba kuris (-ie) kontroliuoja bent 25 proc. kliento, o kitose valstybėse narėse PTS laikomas asmuo (-enys), kuriam (-iems) priklauso arba kuris (-ie) kontroliuoja bent 25 proc. kliento arba bet kurio subjekto, kuriam priklauso bent 25 proc. kliento.

Kiti apibrėžties aspektai kelia abejonių arba sudaro sąlygas skirtingam interpretavimui valstybėse narėse, visų pirma, ką 3 straipsnyje reiškia frazė „kitais kontroliuoja juridinio asmens valdymą“. Šie skirtumai gali kelti sunkumų ir didinti grupės išlaidas, kai kuriamos klientų tapatybės nustatymo procedūros ir vertinama klientų rizika. Be to, tai gali iškreipti finansų įstaigų veiklos ir su finansais nesusijusios komercinės veiklos ir profesijų vienodas sąlygas valstybėse narėse. Veiksmingam įgyvendinimui taip pat trukdo privačiojo sektoriaus suinteresuotųjų šalių abejonės dėl adekvačių priemonių sąvokos.

Peržiūriuose FVDG standartuose nustatytas metodas, kuriuo nustatoma ir patikrinama faktiškoji nuosavybė, ir priemonės, skirtos fiziniam asmeniui, turinčiam kontrolinę nuosavybės dalį, surasti arba (jei tokio asmens neįmanoma surasti arba esama abejonių dėl to, ar asmuo, turintis kontrolinę nuosavybės dalį, yra tikrasis savininkas) fiziniam asmeniui, vykdančiam kontrolę kitomis priemonėmis, surasti. Jei atlikus aprašytuosius veiksmus, fizinis asmuo nenustatomas, tada turėtų būti nustatyta fizinio asmens, einančio vyresniojo vadovo pareigas, tapatybė. Valstybės narės entuziastingai remia tokio metodo taikymą, nors visuotinai sutariama, kad galutinis variantas (vyresniojo vadovo tapatybės nustatymas) neturėtų būti vertinamas kaip galimybė nepaisyti reikalavimo sužinoti, kas iš tikro kontroliuoja juridinį asmenį.

2.6.3. Faktiškosios nuosavybės informacijos pateikimas

Kai kurių suinteresuotųjų šalių manymu, viešosios informacijos apie tikrąjį savininką trūkumas trukdo įgyvendinti reikalavimus praktikoje. Įpareigotieji subjektai, remiami pilietinės visuomenės organizacijų, šioje srityje vienareikšmiškai pageidauja visuomeninio palaikymo iniciatyvų. Ši problema taip pat pabrėžiama Europos Komisijos vidaus saugumo strategijoje, kurioje siūloma, remiantis „diskusijomis su tarptautiniais partneriais Finansinių

---

¹⁰ 2011 m. rugsėjo 26 d. Ataskaita dėl tikrųjų savininkų deramo klientų tikrinimo reikalavimų teisinio, reguliavimo ir priežiūros įgyvendinimo ES valstybėse narėse pagal trečiąją Pinigų plovimo prevencijos direktyvą.

veiksmų darbo grupėje, apsvarstyti galimybę peržiūrėti **ES kovos su pinigų plovimu teisės aktus**, kad padidėtų juridinių asmenų ir teisinės tvarkos skaidrumas¹¹.

2011 m. rugsėjo 15 d. Europos Parlamento rezoliucijoje raginama nustatyti taisykles, kurias taikant būtų galima „kovą su anoniminėmis priedangos įmonėmis, įsisteigusiomis teritorijose, kuriose taikomas banko informacijos slaptumo principas, (...) paversti pagrindiniu būsimos kovos su pinigų plovimų direktyvos reformos aspektu“¹².

Naujaisiais FVDG standartais šalys įpareigojamos užtikrinti, kad komerciniai registrai arba pačios įmonės turėtų esminius duomenis. Teisinių struktūrų atžvilgiu standartais nurodoma, kad patikėtinis turi turėti tikrojo savininko duomenis, ir nustatomas reikalavimas patikėtiniams atskleisti savo statusą, tvarkant reikalus su pranešimus teikiančiomis šalimis.

2.6.4. Tolesni svarstymai

Galima būtų svarstyti galimybę priimti kelis direktyvos pakeitimus, pavyzdžiui:

- patikslinti tikrojo savininko apibrėžtį, atsižvelgiant į FVDG priimtus pakeitimus ir PPPK išvadas;
- arba į PPP direktyvą, arba į kitą galiojantį bendrovių teisės aktą įtraukti priemones, kuriomis būtų skatinamas juridinių asmenų (teisinių struktūrų) skaidrumas.

2.7. Įpareigojimai teikti pranešimus

Trečiosios PPPD 22 straipsnio 1 dalimi įpareigotieji subjektai ir asmenys įpareigojami skubiai informuoti finansinės žvalgybos padalinį (FŽP), jeigu turi pakankamai pagrindo įtarti, kad atliekamas pinigų plovimas ar teroristų finansavimas. Informacija turėtų būti pateikiama FŽP tiesiogiai arba skubiai ir nefiltruojant per savireguliacijos organą, jei valstybė yra tokį paskyrusi tam tikroms su finansais nesusijusioms profesijoms. Trečiosios PPPD 35 straipsnio 3 dalimi valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad įmanomais atvejais būtų laiku pateikta informacija dėl pranešimų apie įtartinus sandorius.

Buvo išreikšta abejonių dėl statistinių duomenų, susijusių su pranešimais apie įtartinus sandorius¹³, nuoseklumo. Eurostatas iš FŽP surinko daug duomenų, susijusių su pagrindiniais rodikliais¹⁴. Be to, Komisijos tarnybų darbiniam dokumente¹⁵ paaiškinta, kurios šalies FŽP pranešimai turėtų būti siunčiami tarpvalstybinės veiklos atvejais.

Galima būtų svarstyti galimybę priimti kelis direktyvos patikslinimus ir naujas nuostatas, pavyzdžiui:

---

¹¹ Komisijos komunikatas „ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas. Penki žingsniai kuriant saugesnę Europą“, COM (2010) 673 *final*.

¹² 2011 m. rugsėjo 15 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl ES pastangų kovoti su korupcija.

¹³ Trečiosios PPPD 33 straipsnyje nustatomi būtinieji statistinių duomenų, kuriuos įpareigotos rinkti valstybės narės, reikalavimai.

¹⁴ Žr. Eurostato darbinį dokumentą „Money Laundering in Europe“ (Pinigų plovimas Europoje), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-10-003/EN/KS-RA-10-003-EN.PDF.

¹⁵ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas dėl mokėjimo įstaigų priežiūros pinigų plovimo prevencijos srityje ir tų įstaigų teikiamų pranešimų įvairiais tarpvalstybinės veiklos atvejais, SEC (2011) 1178 *final*, 2011 10 4, http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/20111104-paper_en.pdf.

- naujoje ES sistemoje būtų galima sugriežtinti galiojančias nuostatas, pagal kurias FŽP turi laiku teikti bendro pobūdžio informaciją pranešimus teikiantiems subjektams;
- nustatyti aiškias savireguliacijos organų funkcijas pranešimų teikimo procese (pvz., gairių rengimas);
- nustatyti aiškų reikalavimą, kad pranešimai būtų teikiami priimančiosios šalies FŽP;
- pateikti paaiškinimą, kad tais atvejais, kai valstybės narės padaro išvadą, jog persiunčiami pranešimai apie įtartinus sandorius yra filtruojami, jos turėtų rimtai apsvarstyti galimybę nustatyti įpareigojimą teikti pranešimus tiesiogiai FŽP;
- sugriežtinti 33 straipsnyje nustatytą reikalavimą, taikomą statistiniams duomenims, siekiant užtikrinti išsamesnę ir palyginamesnę statistiką.

2.8. Finansinės žvalgybos padaliniai

Trečiosios PPPD 38 straipsnyje nustatyta Komisijos pareiga lengvinti FŽP veiklos koordinavimą, tačiau išsamiau FŽP bendradarbiavimas neaptariamas.

Dabartinė FŽP bendradarbiavimo sistema grindžiama 2000 m. Tarybos sprendimu¹⁶. FŽP platformos¹⁷ diskusijose išaiškėjo keli esamos tvarkos trūkumai: bendradarbiavimas teroristų finansavimo srityje nėra numatytas sprendime ir per pastaruosius tarptautinius įvykius į viešumą iškelti sunkumai, kuriuos patiria FŽP, bendraudami tik per sąrašuose esančius paskirtus asmenis ir norėdami imtis veiksmų iki pranešimo apie įtartiną sandorį pateikimo. Praktikoje išryškėjo tam tikros problemos, atsirandančios dėl skirtingai traktuojamo sprendime nustatyto teisinio pagrindo imtis konkretaus bendradarbiavimo, kaip antai automatinio keitimosi informacija, kai nustatomos sąsajos su kita valstybe nare. Kai kurios keitimosi informacija problemos kyla dėl skirtingų FŽP įgaliojimų nacionaliniu lygmeniu, įskaitant galimybę naudotis informacija, o tai trukdo veiksmingai bendradarbiauti.

2010–2014 m. Stokholmo programoje¹⁸ Komisija ir valstybės narės raginamos „toliau plėtoti finansinės žvalgybos padalinių (FŽP) keitimosi informacija veiklą“, siekiant išaiškinti korupcijos atvejus ir ekonominius nusikaltimus.

Todėl būtų galima svarstyti galimybę atsižvelgti į paskutinius FVDG pakeitimus, susijusius su FŽP; kai kurie aktualūs pakeitimai apima paaiškinimus, kad FŽP turi būti suteikta galimybė naudotis visa informacija, kurią įpareigotieji subjektai įgijo, vykdydami pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimus; kad šalys turėtų nustatyti mechanizmus, skirtus laiku išaiškinti, ar fiziniai arba juridiniai asmenys turi arba kontroliuoja sąskaitas, ir kad bendradarbiavimo prašymas turėtų suteikti tokius pačius įgaliojimus kaip šalyje pateiktas pranešimas apie įtartiną sandorį. Konkrečiai Europos Sąjungoje būtų galima svarstyti galimybę išplėsti ES FŽP bendradarbiavimą daugiau, nei privaloma pagal tarptautinius standartus, suvienodinti FŽP nacionaliniu lygmeniu turimus įgaliojimus ir integruoti darbus, kuriuos dabar šiuo atžvilgiu atlieka ES FŽP platforma. Taip pat būtų galima svarstyti galimybę integruoti FŽP bendradarbiavimo nuostatas į būsimąją PPP direktyvą.

¹⁶ 2000 m. spalio 17 d. Tarybos sprendimas 2000/642/TVR dėl valstybių narių finansinės žvalgybos padalinių bendradarbiavimo susitarimų dėl keitimosi informacija.

¹⁷ ES finansinės žvalgybos padalinių platformą 2006 m. įkūrė Europos Komisija. Ji vienija valstybių narių finansinės žvalgybos padalinius. Pagrindinis platformos tikslas – palengvinti FŽP bendradarbiavimą.

¹⁸ (2010/C 115/01). Europos Sąjungos oficialusis leidinys, 2010 5 4.

2.9. Reikalavimų laikymasis grupės lygmeniu

Direktyvos 34 straipsnyje įpareigotieji asmenys ir įstaigos įpareigojami nustatyti „adekvačias ir tinkamas“ pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos rizikos valdymo politiką ir procedūras.

Komisijos tarnybos 2009 m. darbiname dokumente¹⁹ pranešė, kad finansų įstaigos, vykdančios veiklą tarpvalstybiniu mastu, bendrai nutarė parengti pinigų plovimo prevencijos politiką grupės lygmeniu, visų pirma Europos Sąjungoje. Naujaisiais FVDG standartais nustatomas reikalavimas (kuriuo iš esmės atsižvelgta į Bazelio bankų priežiūros komiteto darbą) finansų grupėms įgyvendinti grupės masto pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos programas, įskaitant keitimosi informacija grupėje politiką ir procedūras.

Būtų galima svarstyti galimybę įtraukti naujus reikalavimus į direktyvą, nepamirštant, kad dabartinės direktyvos 31 straipsnio 1 dalyje ir 34 straipsnio 2 dalyje jau nustatytos kelios pagrindinės reikalavimų laikymosi grupės lygmeniu prielaidos. Taip pat būtų galima svarstyti galimybę papildomai paaiškinti problemas, nustatytas Komisijos tarnybų darbiname dokumente, t. y.:

- „grupės“ sąvoka šiuo metu yra įtraukta tik į 28 straipsnio 3 dalį, kurioje numatomos draudimo atskleisti faktą, kad pateiktas pranešimas apie įtartiną sandorį arba kad vykdomas PP ir (arba) TF tyrimas, taikymo išimtys. Siekiant išplėsti taikymo sritį, „grupės“ apibrėžtis galėtų būti įtraukta į 3 straipsnį;
- nustatyti aiškų leidimą grupės viduje keistis informacija apie potencialiai įtartinus sandorius iki pranešimo pateikimo, laikantis duomenų apsaugos prievolių;
- numatyti galimybę leisti keistis informacija su pagrindinės buveinės auditoriais. Nepriklausomi auditoriai nepatenka į grupės apibrėžtį, todėl jiems nebūtų taikoma 28 straipsnio 3 dalyje nurodyta išimtis.

2.10. Priežiūra

Trečiosios PPPD 37 straipsnio nuostatomis valstybės narės įpareigojamos reikalauti iš kompetentingų institucijų stebėti ir imtis reikalingų priemonių, kad įpareigotieji asmenys ir įstaigos laikytųsi šios direktyvos reikalavimų.

Nors Komisijos tarnybų darbiname dokumente²⁰ aptariama mokėjimo įstaigų vykdoma PPP priežiūra ir teikiamos ataskaitos, jame plačiau užsimenama ir apie buveinės ir priimančiosios valstybės narės problemas kitose srityse. Komisijos dokumente paaiškinama, kaip priimančioji šalis turėtų laikytis PPP taisyklių, visų pirma tokiose srityse:

- buveinės šalies ir priimančiosios šalies institucijų priežiūros įgaliojimų pasidalijimas;
- priimančiosios šalies institucijų prevenciniai ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimai;

¹⁹ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Tarpvalstybinių bankų atitiktis PPP direktyvos reikalavimams grupės lygmeniu“, SEC (2009) 939, 2009 6 30, http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/compli_cbb_en.pdf.

²⁰ Žr. 15 išnašą.

- galimybė pagal proporcingumo principą priimančiosios šalies institucijoms nustatyti tarpininkams aukščiausiąjį tarpininką ar pagrindinį kontaktinį punktą arba turėti atitikties užtikrinimo pareigūną savo teritorijoje.

PPPK rengia protokolą, kuriame bus nurodyta, kaip Komisijos paaiškinimus taikyti praktikoje.

Būtų galima svarstyti galimybę įtraukti papildomus paaiškinimus į naująją direktyvą ir paaiškinti sąsajas tarp Mokėjimo paslaugų ir Elektroninių pinigų direktyvose nustatytų paso nuostatų ir priimančiosios šalies PPP taisyklių laikymosi. Būtų galima paaiškinti, kaip PPP priežiūros įgaliojimai taikomi tarpvalstybinės veiklos atvejais, pavyzdžiui, nurodant, kad priimančiosios šalies institucijai turėtų būti suteikta galimybė taikyti sankcijas, įskaitant veiklos nutraukimą, kai deramo klientų tikrinimo procedūros vykdomos netinkamai, arba įtraukiant nuostatas, kuriomis įpareigojama bendradarbiauti, keistis informacija ir perduoti įgaliojimus. Galiausiai būtų galima svarstyti galimybę į naująją direktyvą įtraukti nuostatas, kuriomis nustatomas institucijų bendradarbiavimas.

2.11. Savireguliacinio organai

Trečiosios PPPD 37 straipsnio 5 dalimi savireguliacinio organams tam tikruose sektoriuose (auditorių, išorės apskaitininkų, konsultantų mokesčių srityje, notarų ir kitų teisininkų) leidžiama stebėti ir užtikrinti PPP reikalavimų vykdymą, o 23 straipsniu leidžiama paskirti tinkamą savireguliacinio organą pranešimams apie įtartinus sandorius persiųsti finansinės žvalgybos padaliniiui.

FVDG standartais pripažįstamas savireguliacinio organų vaidmuo su sąlyga, kad tokia organizacija gali užtikrinti, kad jos nariai laikytųsi pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos prievolių. Standartuose numatyta galimybė tokiems organams taip pat leisti nustatyti gaires ir teikti atsiliepimus dėl to, kaip taikyti nacionalines priemones, visų pirma pranešimų apie įtartinus sandorius teikimo srityje. Per Komisijos konsultacijas kai kurios valstybės narės abejojo, ar dera ir toliau savireguliacinio organams pavesti tokias funkcijas.

Būtų galima svarstyti, ar verta toliau pavesti savireguliacinio organams užduotį užtikrinti PPP standartų laikymąsi, ar jų vaidmenį reikia tiksliau apibrėžti, pavyzdžiui, aiškiai pavedant jiems užduotį pagal FVDG standartus pateikti PPP reikalavimų laikymosi ir pranešimų teikimo gaires. Be to, per Komisijos konsultacijas pasiūlyta apsvarstyti galimybę išplėsti direktyvos nuostatas, leidžiant nekilnojamojo turto sektoriaus profesinėms įstaigoms taip pat prisiimti pareigą stebėti PPP ir užtikrinti reikalavimų laikymąsi, jei jos atitinka trečiosios PPPD 37 straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas.

2.12. Trečiųjų šalių lygiavertiškumas

Trečiojoje PPPD numatyta taikyti paprastesnes deramo klientų tikrinimo priemones finansų įstaigoms, įsikūrusioms ES ir (arba) EEE šalyse. Šios paprastesnės priemonės taikomos ir įstaigoms, įsikūrusioms trečiosiose šalyse, taikančiose PPP reikalavimus, kurie laikomi lygiaverčiais direktyvos reikalavimams. Trečiosios PPPD 11 straipsnio 4 dalimi valstybės narės įpareigojamos informuoti viena kitą ir Komisiją apie atvejus, kai jos mano, jog trečioji šalis atitinka ES pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos standartus. Siekdamos suderinti savo požiūrį į lygiavertiškumą, valstybės narės susitarė dėl reguliariai atnaujinamo

„lygiaverčių trečiųjų šalių“ sąrašo pagal Trečiųjų šalių lygiavertiškumo pripažinimo procedūrą ir kriterijų bendro supratimo protokolą²¹.

Trečioji PPPD neįpareigoja Europos Komisijos nustatyti privalomo „tikslaus“ lygiaverčių trečiųjų šalių sąrašo. Trečiosios šalies lygiavertiškumo vertinimas paliekamas valstybės narės kompetencijai. Komisija palengvina šį procesą ir, jei ši sistema bus ir toliau taikoma, yra įsipareigojusi užtikrinti patikimą ir skaidrų trečiųjų šalių sąrašo sudarymo procesą. Atsižvelgdamos į grėsmę pagrįsto požiūrio perėmimą, kai kurios valstybės narės suabejojo, ar dar verta naujojoje direktyvoje palikti lygiavertiškumo sąvoką.

Todėl būtų galima svarstyti:

- ar, atsižvelgiant į vis aktyvesnį grėsmę pagrįsto požiūrio perėmimą, naujojoje direktyvoje reikalinga lygiavertiškumo tvarka;
- ar vis dar reikalingas lygiavertiškumo sąrašų sudarymo procesas ir, jei taip, ar ką nors reikia atlikti ES lygmeniu (pvz., direktyvoje nustatyti privalomą požiūrį, išlaikyti esamą tarpvyriausybinių požiūrį, pavesti PPPK atlikti tam tikrą darbą šioje srityje ir pan.);
- ar dar vis dera palikti direktyvoje (šiuo metu 40 straipsnio 4 dalies) nuostatą dėl šalių pripažinimo nelygiavertėmis, atsižvelgiant į tai, kad ši nuostata niekada netaikyta;
- ar ES lygmeniu suderinto požiūrio galėtų prireikti, siekiant derinti priemones, reikalingas FVDG atliekamam sąrašo sudarymo procesui.

2.13. Administracinės sankcijos už direktyvos nesilaikymą

Trečiosios PPPD 39 straipsnio 2 dalimi valstybės narės įpareigojamos finansų įstaigoms, nesilaikančioms nacionalinių nuostatų, priimtų įgyvendinant šią direktyvą, taikyti atitinkamas administracines priemones arba administracines sankcijas. Šios priemonės ir sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

Deloitte tyrime daroma išvada, kad atvejams, kai nesilaikoma direktyvos nuostatų, visos valstybės narės yra nustačiusios nacionalinių sankcijų taikymo režimą ir kad praktikoje šios sankcijos yra taikomos. Tačiau tyrime taip pat nurodoma, kad „nacionalinių sankcijų režimų įvairovė tokia didelė, kad palyginti bausmių visose valstybėse narėse neįmanoma“.

Būtų galima svarstyti galimybę laikytis požiūrio, panašaus į nustatytąjį Komisijos komunikate „Sankcijų taikymo režimų finansinių paslaugų sektoriuje griežtinimas“²², pagal kurį pasiūlius bendras būtinąsias taisykles, skirtas pagrindiniams sankcijų taikymo režimų aspektams, sankcijų taikymo režimai būtų labiau suderinti.

2.14. Asmens duomenų apsauga

Dauguma privačiųjų suinteresuotųjų asmenų yra įsitikinę, kad būtina užtikrinti didesnę sąveiką tarp PPP ir asmens duomenų apsaugos prievolių. 2008 m. FŽP platformos atliktu

²¹ http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/3rd-country-common-understanding_en.pdf

²² Sankcijų taikymo režimų finansinių paslaugų sektoriuje griežtinimas, COM (2010) 716 *final*, 2010 m. gruodžio 8 d., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0716:FIN:lt:PDF>.

tyrimu²³ siekta nustatyti galimus konvergencijos taškus ir sritis, kuriose gali reikėti suderinti atitinkamų teisės aktų skirtumus. 2009 m. Komisijos tarnybų darbiniam dokumente²⁴ daroma išvada, kad PPP taisyklių ir nacionalinių duomenų apsaugos taisyklių sąveika greičiausiai yra pagrindinis veiksnys, darantis poveikį bankų PPP politikai grupės lygmeniu ir trukdantis veiksmingai perduoti informaciją grupės viduje.

2011 m. birželio mėn. 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupė paskelbė nuomonę Nr. 14/2011²⁵. Nuomonėje plačiau nei vien informacijos perdavimo požiūriu nagrinėjama PPP ir asmens duomenų apsaugos nuostatų sąveika ir raginama pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos teisės aktuose išsamiau atsižvelgti į duomenų apsaugos problemas, kad būtų užtikrintas veiksmingas duomenų apsaugos reikalavimų laikymasis. Visų pirma nuomonėje raginama diegti duomenų platinimo sistemas (angl. *“push” data sharing schemes*), atlikti visuotinio rizikos valdymo modelio privatumo įvertinimą ir sukurti duomenų apsaugos pareigūnų pareigas įvairiuose organuose ar subjektuose, kurie dalyvauja vykdamas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją ir yra linkę rinktis rizikos valdymą vietos lygmeniu pagal segmentus. Joje taip pat raginama pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos teisės aktuose nustatyti aiškius ir tikslus duomenų saugojimo laikotarpius. Kai kurie nuomonės aspektai perteikiami neseniai paskelbtuose pasiūlymuose atnaujinti ES duomenų apsaugos teisės aktus²⁶.

Galima būtų svarstyti galimybę keičiamoje direktyvoje nustatyti aiškias ir suderintas asmens duomenų tvarkymo taisykles, kad būtų užtikrintas veiksmingas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimų laikymasis, nepažeidžiant pagrindinių teisių. Atsižvelgiant į minėtus duomenų apsaugos srities pokyčius, gali prireikti išsamesnių nuostatų, kuriomis, be kitų dalykų, būtų atsižvelgta į asmens duomenų tvarkymo principus, nustatytas teisinis pagrindas taip duomenis tvarkyti ir proporcingai riboti duomenų subjekto teises, kai to reikia siekiant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos direktyvos tikslų, su sąlyga, kad egzistuoja tinkamos apsaugos priemonės ir tai neprieštarauja duomenų apsaugos *acquis*. Be to, būtų galima svarstyti galimybę stiprinti ryšius tarp PPP reguliavimo institucijų ir duomenų apsaugos priežiūros institucijų, kad taisyklės būtų taikomos suderintai.

3. KOMISIJOS VERTINIMAS DĖL DIREKTYVOJE ĮTVIRTINTOS ADVOKATŲ IR KITŲ NEPRIKLAUSOMŲ TEISININKŲ TRAKTUOTĖS

Pagal trečiosios PPPD 42 straipsnį Komisija įpareigota pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, įskaitant specialų tyrimą apie tai, kaip traktuojami advokatai ir kiti nepriklausomi teisininkai.

Apskritai direktyva taikoma notarams ir kitiems nepriklausomiems teisininkams, tačiau 23 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis, kad valstybės narės jiems gali netaikyti įpareigojimo pranešti apie įtartinus sandorius, kai tai susiję su informacija, „kurią jie gauna iš savo kliento arba apie savo klientą, kai jie nustatinėja savo kliento teisinę padėtį arba kai jie gina savo klientą ar jam atstovauja teismo procese ar dėl tokio proceso“. Be to, 23 straipsnio 1 dalyje

²³ Finansinės žvalgybos padalinių veiklos konfidencialumo ir duomenų apsaugos ataskaita, http://ec.europa.eu/internal_market/company/financial-crime/index_en.htm#fiu-report-money.

²⁴ Žr. 20 išnašą.

²⁵ Nuomonė Nr. 14/2011 dėl duomenų apsaugos klausimų, susijusių su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, 01008/2011/EN, WP 186, 2011 m. birželio 13 d., http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2011/wp186_en.pdf.

²⁶ Žr. Komisijos duomenų apsaugos pasiūlymus (COM (2012) 11 *final*) ir (COM (2012) 10 *final*). http://ec.europa.eu/justice/newsroom/data-protection/news/120125_en.htm.

numatyta „tam tikrą atitinkamos profesijos savireguliacinio organą“ paskirti ta institucija, kuriai pirmiausia turi būti pateikiamas pranešimas apie įtartinę sandorį (užuoat pateikus jį tiesiai FŽP). Tokiais atvejais paskirtasis savireguliacinio organas privalo informaciją perduoti FŽP „skubiai ir nefiltruodamas“.

3.1. Profesinė paslaptis

Remiantis Komisijos turima informacija, visos valstybės narės direktyvos 23 straipsnio 2 dalyje nustatytą išimtį nutarė įtraukti į savo nacionalinę teisę, taikomą teisininkams, tačiau tiksliai nenustatė, kokiais atvejais pranešti apie įtartinę sandorį yra svarbiau nei kliento konfidencialumas. Dėl tokios padėties teisininkams kyla tam tikrų abejonių ir jie nuolat išreiškia susirūpinimą dėl to, kad direktyvoje nustatytas įpareigojimas tariamai pažeidžia advokatų prievolę saugoti profesinę paslaptį ir pagrindinę teisę į teisingą teismo procesą ir teisingą gynybą.

Europos Teisingumo Teismas šiuo klausimu priėmė sprendimą²⁷. Nors sprendimas susijęs su Direktyva 91/308/EEB, pagrindinės Teismo išvados galioja ir trečiajai PPPD. Pagal šį sprendimą galima manyti, kad teisininkams taikomi PPP įpareigojimai nepažeidžia teisės į teisingą teismo procesą, įtvirtintos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje ir Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnyje.

Išties direktyvoje nustatyti įpareigojimai taikomi teisininkams tik tada, kai jie konsultuoja savo klientą, rengiant ar vykdant tam tikrus sandorius, visų pirma finansų ar nekilnojamojo turto srityje (2 straipsnio 1 dalies 3 punkto b papunktis), arba veikia kliento vardu ir jo naudai, sudarant bet koki finansų ar nekilnojamojo turto sandorį. Dažniausiai šios veiklos pobūdis nesusijęs su teismo procesu, todėl tokiai veiklai netaikoma teisė į teisingą teismo procesą.

Kita vertus, kai tik teisininko, dalyvaujančio vykdant nekilnojamojo turto sandorį, pagalbos prireikia ginant klientą ar jam atstovaujant teismuose, arba konsultuojant dėl teismo proceso pradėjimo arba išvengimo, teisininkams taikoma išimtis, nustatyta direktyvos 9 straipsnio 5 dalies antroje pastraipoje ir 23 straipsnio 2 dalyje, ir reikalavimai pagal trečiosios PPPD 9 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą bei įpareigojimai teikti informaciją ir bendradarbiauti pagal 23 straipsnio 1 dalį netaikomi. Taip apsaugoma kliento teisė į teisingą teismo procesą.

Igyvendinant trečiąją PPPD, teisė į teisingą teismo procesą turėtų būti ginama visais galimais šios teisės taikymo atvejais pakankamai išsamiais ir aiškiais nacionalinėmis taisyklėmis, padedančiomis teisininkams atskirti atvejus, kai taikomi įpareigojimai teikti pranešimus, ir atvejus, kai tokie įpareigojimai netaikomi.

Rengdama direktyvos pakeitimus ir pasitarusi su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis, Komisija šį aspektą įvertins poveikio vertinime, ypatingą dėmesį kreipdama į poveikį pagrindinėms teisėms pagal dabartinę politiką²⁸.

3.2. Pranešimai apie įtartinus sandorius

Deloitte tyrime nustatyta, kad kai kurių su finansais nesusijusių profesijų (visų pirma teisininkų) pranešimų apie įtartinus sandorius gaunama išties mažai, palyginti su finansų

²⁷ ECJ C305/05, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* ir kiti prieš *Conseil des Ministres*, 33 punktas, Teismo sprendimas, 2007 m. birželio 26 d.

²⁸ Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo Europos Sąjungoje strategija, COM (2010) 573.

įstaigų pranešimu skaičiumi. Nepakankamas informavimas kai kuriose jurisdikcijose kelia nerimą, tad būtų galima svarstyti galimybę kelti informavimo lygį, kaip nurodyta šio dokumento 2.7 skirsnyje.

3.3. Sandorio apibrėžtis

2 straipsnio 1 dalies 3 punkto b pastraipoje nustatyta, kad direktyva taikoma „notarams ir kitiems nepriklausomiems teisininkams, kurie dalyvauja kokiame nors finansų ar nekilnojamojo turto sandoryje, tiek veikdami kliento vardu ir jo naudai, tiek ir padėdami klientui planuoti ar vykdyti sandorius“, susijusius su keletu veiksmų iš sąrašo (nekilnojamojo turto pirkimas ir pardavimas, kliento lėšų tvarkymas ir t. t.). Advokatų atstovai teiravosi, kokie sandoriai čia turimi omenyje, tad galima būtų pateikti atitinkamą paaiškinimą.

3.4. Deramo klientų tikrinimo priemonės

Advokatų atstovai ragina suteikti galimybę vykdyti deramo klientų tikrinimo reikalavimus per protingą laikotarpį ir ne visais atvejais užmezgant verslo santykius, kaip nustatyta 7 straipsnyje. Pagal FVDG standartus²⁹ privaloma nustatyti ir patikrinti tapatybę užmezgant verslo santykius, nors šalys gali leisti atlikti patikrinimą vėliau, kai tai įmanoma, jei PP ir TF rizika veiksmingai valdoma ir jei tai svarbu, siekiant netrukdyti įprastam verslui. Panaši nuostata jau yra trečiosios PPPD 9 straipsnyje ir šis reikalas paliktas valstybių narių nuožiūrai.

Be to, siūlyta nebetaikyti reikalavimo įstaigų prašymu teikti informaciją apie bendrų sąskaitų, kurias valdo notarai ir kiti nepriklausomi teisininkai, tikrųjų savininkų tapatybę (11 straipsnio 2 dalies b punktas). Vis dėlto naujuose FVDG standartuose nurodant mažai rizikingus atvejus nebeteikiama nuoroda į bendras sąskaitas. Reikėtų svarstyti, kaip traktuoti bendras sąskaitas naujojoje ES direktyvoje.

* * *

Iš pateiktų išvadų atrodytų, kad iš esmės peržiūrėti advokatų traktavimą naujojoje direktyvoje nebūtina. Tačiau galbūt derėtų išsamiau apsvarstyti problemą, kad nepakankamai informuojama apie įtartinus sandorius.

4. IŠVADA

Šioje ataskaitoje nurodomos įvairios problemos, išaiškintos Komisijai peržiūrint trečiąją PPPD, keičiant FVDG rekomendacijas ir taikant direktyvos nuostatas, kuriomis Komisija įpareigojama teikti ataskaitas Europos Parlamentui ir Tarybai. Apskritai panašu, kad dabartinė sistema neblogai veikia, ir nenustatyta jokių esminių trūkumų, dėl kurių trečiajai PPPD reikėtų plataus masto pakeitimų. Direktyva turės būti pakeista, siekiant atnaujinti ją pagal pakeistas FVDG rekomendacijas. Atsižvelgiant į tai, reikės apsvarstyti būsimos ES sistemos suderinimo lygį. Svarbus ateities iššūkis – tikslingai didinti taisyklių veiksmingumą. Būtent šioje srityje dabar dirba FVDG.

Komisija ragina iki **2012 m. birželio 13 d.** teikti pastabas dėl minėtų dalykų ir galimų trečiosios PPPD pakeitimų tikėtino poveikio, įskaitant poveikį pagrindinėms teisėms,

---

²⁹

11 (anksčiau 10) rekomendacija.

įtvirtintoms Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje³⁰. Suinteresuotosios šalys kviečiamos siųsti savo pastabas šiuo e. pašto adresu: MARKT-AML@ec.europa.eu.

Į gautas pastabas bus atsižvelgta vėliau šiais metais rengiant teisės akto pasiūlymus, kuriais bus siekiama pakeisti direktyvą. Gauti atsakymai, jei nebus konkrečiai prašoma juos laikyti konfidencialiais, bus paskelbti Komisijos interneto svetainėje, Komisija taip pat paskelbs konsultacijų rezultatų santrauką.

* * *

Priedas. Tarpvalstybiniai elektroniniai pervedimai

Nors tarpvalstybinių elektroninių pervedimų reguliavimas nepatenka į trečiosios PPPD taikymo sritį, jis yra svarbi FVDG standartų dalis. ES atskiru reglamentu³¹ visiškai įgyvendino dabartinius FVDG standartus ir, siekdama vykdyti įpareigojimą pagal to reglamento 19 straipsnyje nustatytą peržiūrėjimo nuostatą, šiuo metu rengia reglamento taikymo tyrimą. Į šio tyrimo rezultatus bus atsižvelgta, ateityje rengiant pasiūlymus dėl FVDG rekomendacijų paskutinių pakeitimų įgyvendinimo. Visų pirma naujieji FVDG standartai apima reikalavimą atliekant elektroninius pervedimus pateikti informaciją apie gavėją, taip pat aiškų įpareigojimą imtis išaldymo veiksmų pagal JT rezoliucijas.

Pirmiausia tyrimu siekiama surinkti įrodymus dėl to, kaip Lėšų pervedimo reglamento (Nr. 1781/2006) laikomasi valstybėse narėse ir ar nekyla jokių sunkumų, ir pateikti rekomendacijas dėl galimų patobulinimų.

Komisija užtikrins, kad naujųjų ES lėšų pervedimo taisyklių įsigaliojimas būtų suderintas su trečiosios PPPD peržiūra.

---

³⁰ Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo Europos Sąjungoje strategija, COM (2010) 573 *final*.

³¹ 2006 m. lapkričio 15 d. Reglamentas (EB) Nr. 1781/2006 dėl mokėtojo informacijos, pateikiamos pervedant lėšas.